

wapening tijdens de gehele Weimar-republiek voortgezet werd. In Zwitserland, Zweden, Spanje en Nederland maakten gecamoufleerde Duitse firma's constructie-ontwerpen voor torpedo's, onderzeeboten, jachtvliegtuigen en lichte bommenwerpers. De Duitse marine liet tussen '29 en '31 in het Spaanse Cadix zelfs een nieuwe *U-Boot* bouwen. Vooral in het oosten van Duitsland, waar men een Poolse inval bleef duchten, werd de mobilisatie van eenheden die de *Reichswehr* konden versterken, voorbereid. In 1926 begon een zich als *Statistische Gesellschaft* voordoende organisatie de militaire productiecapaciteit van de Duitse industrie opnieuw op te nemen. Met de gecamoufleerde bouw van nieuwe munitiefabrieken werd een begin gemaakt. Deze herbewapening bleef overigens beperkt van karakter, 'noch im Jahre 1927 lehnte ein grosser Teil der führenden industriellen Persönlichkeiten jede aktive Mitarbeit an Landesverteidigungsfragen ab' klaagde later generaal Thomas die zich speciaal met de economische mobilisatie was gaan bezighouden¹. Ook bleven, o.m. door onthullingen in de Rijksdag, de belangrijkste feiten betreffende deze en dergelijke overtredingen van het Verdrag van Versailles niet onbekend – niet aan de Duitse publieke opinie, evenmin aan buitenlandse regeringen. Bij die laatste ontbrak het aan de wil, zich er met kracht tegen te verzetten. De controle op het militaire apparaat en op de militaire productie die tot '26 gehandhaafd bleef, was een wassen neus, de processen tegen enkele oorlogsmisdadigers welke men aan de Duitse justitie overliet, werden een *farce*.

Dat de Verenigde Staten die in '17-'18 met hun massaal ingrijpen aan het westelijk front de doorslag gegeven hadden, buiten de Volkenbond bleven en aan een kortzichtig isolationisme hun hart verpandden, had een noodlottig effect. Amerika's ruggesteun missend durfde Engeland Frankrijks veiligheid niet garanderen. De Fransen trokken zich terug in een achterdochtig defensief dat zich uitte in nauwe verbintenissen met Polen en Tsjechoslowakije en tenslotte tastbare uitdrukking vond in de voor onneembaar gehouden Maginot-linie welke zij in het noordoosten gingen aanleggen. Overigens bleven zij, daarbij door de Belgen maar niet door de Engelsen gesteund, ten aanzien van de herstelbetalingen en overige leveranties (die zij hunnerzijds nodig hadden om hun schulden aan Amerika te voldoen) van Duitsland het volle pond eisen. Bij de eerste Duitse achterstand gingen zij, begin januari 1923, tot de militaire bezetting van het Ruhrgebied over waar Duitsland toen bijna negen-tiende van zijn steenkool en de helft van zijn ijzererts uit putte.

¹ G. Thomas: *Geschichte der deutschen Wehr- und Rüstungswirtschaft (1918-1943/45)* (1966), p. 53.